

ÂMİR I

(عمر)

(ö. 870/1466)

Yemen'de hüküm süren
Benî Tâhîr hânedanının
kurucularından
(bk. TÂHİRÎLER [Yemen]).

ÂMİR II

(عمر)

(ö. 923/1517)

Yemen'de hüküm süren
Benî Tâhîr hânedanının
son emîri
(bk. TÂHİRÎLER [Yemen]).

ÂMİR b. ABDULLAH

(عمر بن عبدالله)

Ebû Amr Âmir b. Abdillâh
b. Abdülkays et-Temîmî el-Basrî
(ö. 55/675)

Zühd ve takvâlarıyla meşhur
sekiz tâbiiden biri.

Sahâbî olduğuna dair rivayetler bulunmakla birlikte genellikle tâbiinden kabul edilir. Bazı kaynaklarda Ebû Abdullah künyesiyle ve Âmir b. Abdülkays adıyla geçmektedir. Benî Temîm'in bir kolu olan Benî Anber'e mensup olduğu için de Anberî nisbesiyle anılmaktadır. Hz. Osman, Abdullah b. Mes'ud gibi sahâbîleri görmüştür. Hz. Ömer ve Selmân-ı Fârisî'den hadis rivayet etmiş, Hasan-ı Basrî ve Muhammed b. Sîrin de kendisinden rivayette bulunmuşlardır. Hz. Ömer devrinde Medâin ve Tüster'in fethine katıldı ve daha sonra Basra'ya yerleşti. Burada şehrin valisi Ebû Mûsâ el-Eş'arî'den kıraat dersleri aldı. Zamanının büyük bir bölümünü Kur'ân-ı Kerîm ve kıraat öğretmeye ayırırdı. Savaş gittiği zamanlar, üç konuda anlaştığı kimselerle arkadaşlık yapardı. Buna göre, sefer boyunca arkadaşlarına sadece kendisi hizmet edecek, müezzinliği o yapacak ve elinden geldiğince arkadaşlarına bizzat ikramda bulunacaktı. Yaşayış tarzıyla bazı kimselerin dikkatini çeken Âmir, et ve yağ yemediği, evlenmediği, insanlardan kaçtığı ve kendisini Hz. İbrâhim seviyesinde gördüğü ileri sürülerek Hz. Osman'a şikâyet edildi. Bunun üzerine sorguya çekilerek halifenin emriyle Dimaşk'a sürüldü ve Muâviye b. Ebû Süfyân devrinde orada öldü.

dü. Halbuki ibadete aşırı düşkünlüğü sebebiyle evlenmemiş olması dışındaki iddialar asılsızdı. Kudüs'te öldüğü de rivayet edilmektedir. Ölümüne sebep olan hastalığa yakalandığında ağladığını görenler, "Ölümünden mi korkuyorsun?" diye sorduklarında, "Ben ölümünden korktuğum veya dünyayı sevdiğim için değil, sıcak yaz günlerinde oruç tutmanın ve uzun kış gecelerinde namaz kılmanın sevabından mahrum kalacağım için ağlıyorum. Çünkü dünya keder ve üzüntü, âhîret ise ceza ve mükâfat yeridir" cevabını vermiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Alkame b. Mersed, *Zühdü's-şemâniye mine't-tâbi'in* (nşr. Abdurrahman el-Feryevâî), Medine 1408, s. 39-42; Abdullah b. Mübarek, *Kitâbü'z-Zühd* (nşr. Habîbürrahman el-A'zamî), Haydarâbâd 1386 Beyrut, ts. (Dârü'l-Kütübî'l-ilmîyye), s. 298-300; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, VII, 103-112; İbn Kuteybe, *el-Ma'ârif* (Ukkâşe), s. 438-439, ayrıca bk. 195, 436; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), IV, 19, 85, 327, 333; Ebû Nuaym, *Hilye*, II, 87-94; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, III, 132-133; Zehebî, *A'lâmü'n-nübelâ*, IV, 15-19; İbnü'l-Cezerî, *Gâyetü'n-nihâye*, I, 350; *el-İşâbe*, III, 85-86; Şa'rânî, *et-Tabakât*, I, 24-25; Münâvî, *el-Kevâkib*, I, 128-129; Seyyid Hasan Kârûn, "Zâhidü'l-Basra", *Mecelletü'l-Ezher*, LII/2, Kahire 1401/1980, s. 298-306; Ch. Pellat, "Âmir b. 'Abd al-Qays", *El²* (Fr.), I, 453.

AHMET ÖNKAL

ÂMİR b. EBÜ VAKKÂS

(عمر بن أبي وقاص)

Ebû Amr Âmir b. Ebî Vakkâs (Mâlik)
b. Uheyb el-Kureşî ez-Zührî
(ö. 15/636)

İslâmiyet'i
ilk kabul eden sahâbîlerden.

Aşere-i mübeşşere*den Sa'd b. Ebû Vakkâs'ın kardeşidir. İslâmiyet'e ilk girenler arasında on birinci kişi olduğu kabul edilir. Müslüman olmasından ötürü annesi Hamne bint Süfyân çok üzülmüş, oğlu tekrar eski dinine dönüşmeye kadar ağzına lokma koymayacağına, bir yudum su bile içmeyeceğine ve gölgede oturmayacağına yemin etmişti. Bunun üzerine, anneye ve babaya karşı iyi davranmak gerektiğini, fakat çocuklarını Allah'a ortak koşmaya zorladıkları takdirde bu isteklerine asla uyulmayacağını belirten âyet (el-Ankebût 29/8) nâzil oldu. Ancak bu hadisenin Sa'd b. Ebû Vakkâs'ın İslâmiyet'i kabul etmesi sırasında meydana geldiğine dair rivayetler de vardır (bk. Müslim, "Fezâ'ilü's-şahâbe",

43) ve bu rivayetler birincisinden daha sağlamdır. Ayrıca Sa'd'ın kardeşinden önce müslüman olduğu dikkate alınır (bk. Buhârî, "Fezâ'ilü aşhâbî'n-nebî", 15), olayın onunla ilgili olduğu hususunun biraz daha kesinlik kazandığı anlaşılır.

Âmir Mekke'de ilk müslümanlara yapılan işkencelere dayanamayarak ikinci hicret kafillesiyle birlikte Habeşistan'a gitmiş, daha sonra da Medine'ye hicret etmiş ve Uhud Savaşı'na katılmıştır. Hz. Ömer devrinde Şam'da vefat etmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Buhârî, "Fezâ'ilü aşhâbî'n-nebî", 15; Müslim, "Fezâ'ilü's-şahâbe", 43; İbn İshak, *es-Sîre*, s. 206, 209; İbn Hişâm, *es-Sîre*, I, 348; IV, 5; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, IV, 123-124; İbn Abdülber, *el-İstî'âb*, III, 4; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, III, 146; İbn Hacer, *el-İşâbe*, II, 255-256; İbnü'l-İmâd, *Şezerât*, I, 28.

NURİ TOPALOĞLU

ÂMİR b. EKVA'

(bk. ÂMİR b. SİNÂN).

ÂMİR b. FÜHEYRE

(عمر بن فهير)

Ebû Amr Âmir b. Fühayre et-Teymî
(ö. 4/625)

Hiz. Peygamber
ve Ebû Bekir'le birlikte
Medine'ye hicret eden sahâbî.

Hiz. Peygamber henüz Dârülerkam'a çekilmeden önce müslüman olan kölelerdendir. Bu sebeple büyük işkencelere mâruz kaldı. Daha sonra Hiz. Ebû Bekir tarafından satın alınıp âzat edildi ve onun koyunlarının çobanlığını yaparak geçimini sağladı.

Hiz. Peygamber hicret sırasında Ebû Bekir'le birlikte Sevr mağarasında saklanınca Âmir sürüsünü bu mağaraya doğru sürerek onlara süt ve yiyecek götürdü. Sonra da onlarla birlikte Medine'ye gitti. Ahmed b. Hanbel'in rivayetine göre, hicret sırasında kendilerini takibe koyulan Sürâka'ya verilecek emannâme-yi yazmasını Peygamber ona emretmiş, o da bunu bir deri parçasına yazmıştı. Bu rivayetten, âzatlı bir köle ve çoban olmasına rağmen, o gün için Mekke'de sayıları çok az olan okuma yazma bilenler içinde Âmir'in de bulunduğu anlaşılabilir. Medine'de ensar ile muhacirler arasında Resûl-i Ekrem tarafından kurulan muâhât*ta Âmir, Hâris b. Evs b. Muâz'la kardeş ilân edildi.